

2. Давидчук А. Н. Обучение и игра: методическое пособие. Москва: Мозайка-Синтез. 2004. 169 с.
3. Завражин С. А., Фортова Л. К. Адаптация детей с ограниченными возможностями. Москва: Академия. 2005г. 400 с.

Тішкова Вікторія Валентинівна

магістрантка спеціальності 016 Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка. Логопедія)
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент
О. В. Колишкін

**КОРЕКЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

У статті розкрито корекційні можливості застосування комп'ютерних технологій на уроках математики для учнів з інтелектуальними порушеннями. Констатується, що зазначені можливості полягають в активізації пізнавальної діяльності, індивідуалізації процесу навчання, контролі знань, їх систематизації, сприянні активному включенню у творчий процес, розвитку уяви та фантазії, збагаченні своїми знаннями. Застосування спеціально розроблених і адаптованих програм та ігор є засобом розвитку особистісної сфери дітей, мотиваційного компоненту навчання.

Ключові слова: комп'ютерні технології, учні з інтелектуальними порушеннями, корекційні можливості, уроки математики.

Tishkova Viktoriya Valentynivna

Master's student majoring in 016 Special Education
(Oligophrenopedagogy. Speech Therapy)
Sumy State Pedagogical University
named after A.S. Makarenko
Supervisor - Ph.D. ped. sciences, Associate Professor
O.V. Kolishkin

**CORRECTIVE OPPORTUNITIES FOR THE USE OF COMPUTER TECHNOLOGY
FOR PUPILS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES**

The article reveals the corrective possibilities of using computer technology in mathematics lessons for pupils with intellectual disabilities. It is stated that these opportunities are to intensify cognitive activity, individualization of the learning process, control of knowledge, their systematization, promoting active involvement in the creative process, the development of imagination and fantasy, enrichment with their knowledge. The use of specially designed and adapted programs and games is a means of developing the personal sphere of children, the motivational component of learning.

Keywords: computer technology, pupils with intellectual disabilities, correctional skills, math lessons.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку спеціальної освіти актуальною залишається проблема застосування комп'ютерних технологій у закладах спеціальної освіти. Використання комп'ютера в навчанні та вихованні дітей з порушеннями психофізичного розвитку стає все більш поширеним явищем не тільки закордоном, але і в Україні. В галузі спеціальної освіти комп'ютерні технології все частіше застосовуються як засіб навчання, який найбільш адаптований до індивідуальних особливостей дітей. Пріоритетне завдання застосування комп'ютерних технологій в спеціальній педагогіці полягає не в навчанні дітей адаптованим основам інформатики, а в створенні нових засобів розвитку активної творчої діяльності.

Останнім часом в галузі спеціальної освіти накопичений значний теоретичний і практичний досвід щодо застосування комп'ютерних технологій. Дослідженнями в галузі застосування комп'ютерних технологій у навчанні та вихованні дітей з обмеженими можливостями здоров'я розроблено, обґрунтовано й експериментально перевірено підхід до використання комп'ютерних технологій при вирішенні власне розвиваючих та корекційних завдань різних предметних галузей спеціальної освіти [2; 4].

Аналіз досліджень і публікацій. Процес застосування комп'ютерних технологій в навчанні і вихованні дітей з обмеженими можливостями здоров'я досліджували Н. Глазкова, Т. Королевська, О. Кукушкіна [1; 3]. Проблему формування математичних уявлень в учнів з інтелектуальними порушеннями у спеціальній педагогіці вивчали М. Перова, Г. Капустіна, А. Хилько, Р. Соловійов, О. Гаврилов, О. Ляшенко та ін. [2; 5]. Дослідження М. Богданович, В. Дубровіна З. Дунаєвої, І. Чумакової підтверджують ідею про те, що дитина з легкою розумовою відсталістю може опанувати математичними уявленнями при наявності адекватної та своєчасної корекційно-розвивальної допомоги [4].

Мета статті – розкрити корекційні можливості застосування комп'ютерних технологій на уроках математики для учнів з інтелектуальними порушеннями.

Виклад основного матеріалу. Широке впровадження в навчальний процес нових інноваційних технологій навчання, що базуються на комп'ютерній підтримці навчально-пізнавальної діяльності, відкриває перспективи щодо гуманізації навчального процесу, розширення та поглиблення теоретичної бази знань, надання результатам навчання практичної значущості, інтеграції навчальних предметів, диференціації

навчання відповідно до запитів, нахилів та здібностей учнів, інтенсифікації навчального процесу й активізації навчально-пізнавальної діяльності, посилення спілкування учнів і вчителя та учнів між собою і збільшення питомої ваги самостійної навчальної діяльності дослідницького характеру, розкриття творчого потенціалу учнів і вчителів з урахуванням їхніх позицій та вподобань, специфіки перебігу навчального процесу.

Комп'ютерні технології – це технології навчання, засновані на використанні комп'ютера і програмного забезпечення, які вирішують такі дидактичні завдання, розв'язування яких без використання комп'ютера недостатньо ефективно [2].

Крім цього, комп'ютерні технології дають можливість на якісно новому рівні вивчати різні курси математики. Вони надають інформацію в зручній формі – у вигляді екранних картинок, динамічних зображень, а також для статичної оцінки математичних завдань і проведення порівняння різних об'єктів за якимось параметром [1].

Комп'ютерні програми є складовою комп'ютерних технологій навчання. Основна ідея такого роду технологій полягає в тому, щоб «компенсувати» за рахунок комп'ютера наявний недолік розвитку дитини, і таким чином полегшити або відкрити йому можливість інтеграції в суспільство і доступ до освіти.

Принциповим є усвідомлення, що ефект застосування комп'ютерних технологій найбільше залежить від професійної компетенції вчителя, його вміння використати нові можливості, включити ці технології в систему навчання учнів з інтелектуальними порушеннями. Це сприятиме формування в учнів позитивної мотивації на навчання, психологічного комфорту, більшої свободи вибору форм і засобів діяльності під час розв'язання навчальних завдань [3].

Скептики вважають, що учням з інтелектуальними порушеннями комп'ютер знати не обов'язково, і взагалі вони не зможуть ним оволодіти. Водночас досвід роботи спеціальних шкіл переконує, що такі твердження помилкові. Новий комп'ютерний засіб доцільно вводити у процес навчання дитини, як засіб розв'язання конкретного завдання, щоб для неї комп'ютер відразу ж став інструментом діяльності, а не об'єктом вивчення [2].

Застосування комп'ютерних технологій при правильному їх використанні в процесі навчання і виховання учнів з інтелектуальними порушеннями має

ряд переваг у порівнянні з іншими засобами, з яких найбільш важливими є наступні:

- індивідуалізація навчального процесу за змістом матеріалу, обсягами, способам та темпами його засвоєння;
- активізація учнів з інтелектуальними порушеннями при засвоєнні навчальної інформації за рахунок індивідуальної роботи з ними в інтерактивному режимі;
- надання можливості самостійної продуктивної діяльності;
- позитивна мотивація навчання за рахунок комфортних психологічних умов роботи дітей, регулярності контролю знань, об'єктивності оцінки;
- гуманізація навчального процесу;
- зміна характеру праці викладача, зокрема, скорочення рутинної і посилення творчої складової його діяльності.

Визначення корекційних цілей зумовлюється такими можливими завданнями: досягненням вищої мотивації під час роботи з комп'ютером, ніж під час традиційного навчання; досягнення навчального ефекту в коротші терміни; забезпечення за рахунок застосування комп'ютерної технології корекційної допомоги учневі; забезпечення учнів за допомогою комп'ютерної програми системою знань, умінь і навичок з певного навчального предмета; формування позитивних рис особистості [4].

Застосування комп'ютера на уроках математики – гарна можливість активізувати пізнавальні інтереси учнів під час вивчення та закріплення нового матеріалу, підвищити мотивацію навчальної діяльності, організувати самостійну роботу учнів, уміння набувати нових знань під час спілкування з учителем і упродовж взаємодії з комп'ютером. Можливості використання комп'ютера дають змогу подавати новий матеріал наочно, у формі гри. Виконання тренувальних вправ на комп'ютері не є важким чи нудним заняттям, «граючись», дитина отримує знання. До того ж комп'ютер – нетрадиційний засіб контролю знань учнів.

Корекційно-розвивальна сутність застосування комп'ютерних технологій полягає у перспективі реалізації основної їх переваги порівняно з іншими засобами – індивідуалізації корекційного навчання в умовах класу, забезпечення кожній дитині адекватного саме для неї темпу і способу засвоєння знань, надання можливості для самостійної продуктивної діяльності, яка підтримується необхідної системою допомоги.

На уроках з комп'ютерною підтримкою не слід принижувати значення традиційного робочого зошита. При вивченні будь-якого матеріалу за допомогою комп'ютера потрібні означення, правила, властивості та теореми необхідно записувати в зошит, як на традиційному уроці [5].

Можна виділити три основні задачі, які необхідно розв'язати для успішного проведення комп'ютеризованого уроку: дидактичну, методичну та організаційну. Під дидактичним забезпеченням розуміють навчальні матеріали уроку, конкретна навчальна програма та апаратура. Методична задача – визначення методів використання комп'ютерів при викладанні теми, аналіз результатів уроку і постановка наступної навчальної мети. Організаційна задача, яка легко вирішується під час традиційного уроку, стає головною. Вона полягає в тому, щоб виробити і закріпити в учнів навички роботи з навчальною програмою, організувати роботу, уникаючи перевантаження учнів та нераціонального використання часу [2].

Характерна особливість учнів з інтелектуальними порушеннями – бідність уявлень, дітям дуже важко перенести нові знання у нову ситуацію, оскільки вони користуються схемою раніше засвоєних знань. Комп'ютерна програма надає великі можливості моделювання різних ситуацій, пред'являючи навчальний матеріал з ілюстраціями, графіками, звуком, що значно збагачує досвід учнів.

Застосування комп'ютерної техніки надає уроку привабливості та осучаснює його, відбувається справжня індивідуалізація навчання, контроль і підбиття підсумків проходять об'єктивно та вчасно. Важливо, що з'являється реальна можливість керувати цим процесом з боку вчителя. Йому не потрібно також закликати учнів до порядку і уваги.

Під час взаємодії з комп'ютером виникає найповніша мотиваційна основа для розвитку словесного мовлення тих учнів, які потребують допомоги і в усній, і в писемній формі. Намагання учнів дати правильну відповідь інтенсифікує їхню пізнавальну діяльність, довільну увагу, пам'ять, корегує мовлення. В учнів з інтелектуальними порушеннями у процесі взаємодії з комп'ютером спостерігається тенденція до зростання продуктивності роботи на різних її етапах.

Висновки. Таким чином, в ході роботи розкрито корекційні можливості застосування комп'ютерних технологій на уроках математики для учнів з інтелектуальними порушеннями, які полягають в активізації пізнавальної

діяльності, індивідуалізації процесу навчання, контролі знань, їх систематизації, сприянні активному включенню у творчий процес, розвитку уяви та фантазії, збагаченні своїми знаннями. Застосування спеціально розроблених і адаптованих програм та ігор є засобом розвитку особистісної сфери дітей, мотиваційного компонента навчання. Також необхідна спеціальна підготовка вчителів-практиків до використання комп'ютерних технологій у системі корекційного навчання учнів з інтелектуальними порушеннями.

Перспектива дослідження. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в удосконаленні сучасних підходів до застосування комп'ютерних технологій для учнів з інтелектуальними порушеннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Легкий О. Корекційні можливості застосування комп'ютера у спеціальній школі. *Дефектологія*. 2002. № 1. С. 36–39.
2. Миронова С. Використання комп'ютера у корекційному навчанні дітей з вадами інтелекту. *Дефектологія*. 2003. № 3. С. 41–45.
3. Перова М. Н. Методика преподавания математики в специальной (коррекционной) школе VIII вида : учеб. для вузов. 4-е изд., перераб. М. : Владос, 2001. 406 с.
4. Позакласна робота з математики у допоміжній школі : метод реком. / укл. О. М. Ляшенко. К. : ІСДО. 1994. 20 с.
5. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі : курс лекцій. Частина 2 / упоряд. О. Гаврилов, О. Ляшенко, Н. Королько. К.-Подільський : ПП Мошинський В. С., 2006. 432 с.

Удовиченко Світлана Віталіївна

Вчитель початкових класів

індивідуальної форми навчання

комунального закладу «Прилуцька спеціальна школа»

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ

У статті здійснено аналіз робіт науковців із зазначеної наукової проблеми. Розкрито особливості пізнавальної активності у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Наголошено на значному впливі розвитку психічних процесів на пізнавальну активність. Охарактеризовано стан розвитку у таких дітей пам'яті, мислення, уваги, уяви та мовлення. Відзначається несформованість навичок навчальної діяльності, недорозвинення цілеспрямованої активності, а також труднощі у самотійному плануванні власної діяльності.

Ключові слова: пізнавальна активність, діти з порушеннями інтелектуального розвитку.